

שאלות ותשובות

מ ש נ ה ח"ט ה ל כ ו ת יורה דעה

והגם שאין אני יכול להחפנות כראוי לדבר חמור כזה אבל כיון שכתב כח"ר שמחכים לתשובתי במהירות האפשרי והדבר נוגע להציל נפשות מישראל מאכילת טריפות או ספק טריפות ח"ו לכן אשיב בזה בקיצור כפי אשר יורונו מן השמים בלי פלפולים ואולי אי"ה לכשאפנה אחזור למשנה זו לפלפל ולסלקל בדבר זה.

סימן קנא

בנידון השחיטה שמפילין הבהמה ע"י חשמל על הארץ בגובה 38 אינטשעס

י"ז מנ"א החשל"ח בני" יצו"א.

מע"כ ידי"ג נחמד ונעים הרה"ג ור"ח נו"נ עוסק בצ"צ מרביץ תורה לרבים כש"ת מוה"ר ברוך אלכסנדר זושא ויוענר שליט"א ר"מ דישיבה גדולה דקאראקאס ווענזו.

אחדשכ"ת זידידות.

ואבא על ראשון ראשון והנלפענ"ד על דין החשמל שנוגעים בבהמה זו והיא נופלת מחמת החשמל על הארץ לא כתב לי מה יהי משפט הבהמה אם יינחו אותה בלול לאחר שנפלה החוסף לקום מעצמה ותלך לה אז הי' הענין נראה כמ"ש מעכ"ת שאולי רק מחמת פחד רובצת תחיה ולהשתמט מזעווע החשמל אבל אם אינה עומדת מאליה אז כבר באלו לפיקות גדולות שמה החשמל שרף בה המה או שאר אנשים הפנימיים שהרי הא פשוט שהחשמל דרכו לשרוף בצעלי חיים וכמה אנשים מתו או נלקו מחשמל וידוע דבאופן יחסי החשמל שפול כח האדם הוא יותר ממה שפולת הבהמה וגם הא פשוט דבאם רק נוגע לרגע כמימרא בחשמל ומיד נוטל אז אפשר שלא יזיק רק שיזדעזע קצת אבל אם יחזיק קצת בחשמל ישרפיה וימיתהו או עכ"פ יעשהו צעל מוס ולכן כל שהחזיק החשמל כ"כ זמן אצל הבהמה עד שהבהמה נפלה לארץ בלתי הכרה מחמת החשמל כה"ג ודאי יש לנו לחוש שמה נתקלקלו אחד מאנביה הפנימיים או נשרף המה והגם שאפשר שלא הזיק עדיין שום אבר אבל אפשר שכבר הזיק או עכ"פ סופו להזיק ולינקב אחד מאנביה כיון שכבר נשרפה כ"כ סופה לשרף ולמות ועיין תוס' חולין מ"ב ע"א ד"ה דרוסת הנן שכתבו לחלק בין סופו לינקב לדרוסה דעמא דדרוסה שהארס שורף וסופה למות ע"ש וא"כ הכ"נ בחשמל כיון שהוא שורף לא גרע מארס ששורף אף שעדיין לא מתה מ"מ סופה למות. ולכן לפענ"ד גרע בהמה זו ממסוכנת (חולין ל"ז ע"ב וש"ע יו"ד סי' י"ו) דקיי"ל שמתור לשוחטה ואם פרכסה לאחר שחיטה מותרת דהתם מיירי בבהמה מסוכנת שאין חוששין לה שמה נשרפה וכגון שנסתכנה מעצמה או בידי שמים ולכן שפיר אכתי אזלינן בתר רוב בהמות כשרות וסמכינן ארובא אבל הכא כיון שנעשה בה מעשה שרפה ע"י החשמל מאן נימא לן דלא נשרפה כיון שראינו שע"י מעשה השרפה נפלה לארץ כאבן דומה ועכ"פ סופה למות משריפה זו אפילו שעדיין חי

יקרות מכתבו קבלתי חוכו רצוף שאלה חמורה ולא רציתי להתמקיע הענין כי כנראה הוא נוגע לרבים ומה' שאלה מענה לשון שלא אכשל ח"ו בזכות הרבים וזה תוכן שאלתו בנידון השחיטה בקאראקאס בבהמות גסות וזה מעשהו מכניסין בבהמה לתוך לול קטן שיש בו מקום בשביל בהמה אחת. כשהבהמה בתוך הלול נוגעים הבהמה מאחוריה עם חוט חשמל חי ומחזיקים אותו על הבהמה עד שהבהמה רובצת על ד' רגליה כלומר נופלת תחיה או על זדה אח"כ כשהבהמה כבר על הארץ קושרין על אחת מרגליה שלשלת של ברזל ומנדה השנית אותה השלשלת קשורה למעלה. אח"כ מושכים את הבהמה בכח מוטור עלעקטרי מן הלול בשלשלת הנ"ל הקשור על רגלה האחת ונופלת מן הלול למטה על הארץ הגובה מן הלול לארץ הוא 38 אינטשעס אבל היות כי הבהמה נמשכת דרך מדרון ונופלת דרך מדרון וההמשך הוא 50 אינטשעס נמצא שהנפילה הוא מהלול לארץ דרך מדרון של חמשים אינטשעס. אח"כ מגביהין הבהמה למעלה על רגלה זו שהשלשלת קשור בה עד כדי שכל הבהמה תליה באויר על רגל אחת וראשה תלוי למטה ונכרי אחד אחוזו הראש והשוחט שוחטה. ועתה נפשו היפה שאלה ג' שאלות: א) אם יש איסור במה שנוגעים בבהמה בחשמל שהרי עושים זאת רק כדי להרביץ הבהמה על קרקע הלול ואולי רובצת רק בכדי להשתמט מזעווע החשמל. כח החשמל הוא בן 115 וולט. ב) אם יש לחוש לחשש נפולה במה שהבהמה נופלת מהלול למטה על לארץ, וכברו הפעמים היא נופלת על גבה. וצ"ן לדרכת"ש יו"ד סי' נ"ח ס"ק ח' נופלת במדרון. ג) אם יש חשש איסור בשחיטה תלוי באופן הנ"ל.

הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלמי מנעורי ועד עתה וגו' ונבלה וטרפה לא אכלמי מנעורי שלא אכלמי בשר כוס כוס מעולם פרש"י כוס כוס שחוט שחוט שלא חמות לפי שמסוכנת היא דנבלה ממש ליכא למימר דא"כ מאי רבותיה והנה בש"ע ס"ג שם גדולי התכמים לא היו אוכלים מנהמה שממיהרים ושוחטים ודבר זה אין בו איסור אלא כל הרואה להחמיר על עצמו ה"ו משונה וכחצו הבה"ט ושמ"ח וחצ"ש דנבחהת עכו"ם אין לשחוט מסוכנת וכן מורין כל ישראל והוסף החב"ש סק"ד דהאידנא דנפיש החולין להקל ומקלו יגיד לו ראו לכל בעל נפש להזהר אפילו בנהמת ישראל הוצא בדרכ"ח סי' י"ז אות מ"ד. ומעתה בדין נמי לא מיבעיא אם היא נהמת עכו"ם כיון שהיא מסוכנת אפילו היחה מסוכנת דעלמא נמי אין שוחטין ואפילו בנהמת ישראל הי' ראו להחמיר. א"כ דא שנית שיש לאסור בזה.

ועוד זו שלישיה דנלפענ"ד לפמ"ש הריטב"א ז"ל דאף דמקח וממכר בשו"ט אינו אלא דרבנן גזירה שמא יכתוב (ועיין רש"י כ"ה ל"ו וכ"ו) מ"מ היינו דוקא במו"מ שהוא באקראי בעלמא אבל לעשות משא ומתן בקביעות אף בדבר שאינו מלאכה אסור מדאורייתא ועיין רמב"ן עה"פ א"מור עה"פ יהי' לכם שנתון והביאו הח"ס ז"ל ומרן הבי"ש א"ח סי' פ"ט ינא לחדש מינה דאפילו למ"ד אין מנבטלין איסור לכתחילה מדרבנן היינו באקראי בעלמא אבל לבטל איסור בחמידות כולי עלמא מודו דאסור מדאורייתא ובמקום אחר הבאחי ראי' לזה מהא דקיי"ל י"ד סי' קי"ז דכל איסורין שבתורה אסור לעשות בהן סמורה דחנן אין עושין סמורה בנבילות וטרפות (משנה שביעית פ"ו) וקיי"ל בנודמנו לו לנ"ד נו"ט מותר למכרן רק בחמידות אסור לעשות עמהם סמורה והרי החילוק בין בחמידות לאקראי בעלמא שוב מלאחי כן מפורש בשו"מ הרשב"א ח"ג סי' רי"ד שחילק להדיא בין דבר שנחערב בדרך מקרה בעלמא לא החמירו בו לדבר שדרכן לעשות כן לעולם אסרו ואינו בטל ע"ש באריכות והוצאו דבריו ביחה יוסף יו"ד סי' קל"ד ע"ש ולפ"ו נלפענ"ד לחדש דאפילו למ"ד דמסוכנת מותר לשוחטה לכתחילה היינו דוקא באקראי בעלמא שקרה שבנהמה היחה מסוכנת החירו לשוחטה אבל בחמידות לעשות הנהמות מסוכנות ככל עת קודם שחיטה לכ"ע אסור מה"ח לשוחטן. ולפ"ו נלפענ"ד להוסיף כ"ש מסוכנת דידן שבה ע"י חשמל דאפילו נימא שאם אירע מקרה ובהמה קבלה חשמל ונפלה על הארץ ובאח שאלה לפנינו והיינו מחירין אותה לשוחטה אבל לעשות כן בחמידות להוממה ולסכנה ע"י חשמל ולהחירה לשוחטה לכתחילה ודאי מדינא אסור לעשות כן כנלפענ"ד.

ורביעי נקודש נלפענ"ד לפ"מ דקיי"ל בנבלה חלחית (יו"ד סי' נ"א ס"ד) וכיוצא בו טריפה ואם הוא דבר שספק אם נוקב טריפה מספק ולדעת הרמב"ם חזק חוץ ג' ימים והנה פשוט שהחשמל דרכו לשרוף וסורף בעל חיים וכ"ש המת והבני מעים אלא שמחלה עדיין לא ניכר השריפה בו וכשהנהמה נופלת על הארץ הרי כבר פעל החשמל כ"כ עד שכבר החל

ועיין רמב"ם פ"ד מהמ"א ה"ט שכחז וענין הכחז שהטטה למות מחמת מכותיה ואי אפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה מכאן אמרו חכמים זה הכלל כל שאין כמוה חי' טרפה ובהלכה י"א כתב בהמה שהיא חולה מחמת שחשש כחה ונטחה למות הואיל ולא אירע לה בצבר מאיצריה הממיתים אותה הרי זו מותרת שלא אמרה חורה אלא כעין טריפת חי' היער שהרי עשה בה מכה הממיתה אותה ע"ש הנה נראה שמחלק החילוק בין שנסכנה והיא מסוכנת בידי שמים ובין שנסכנה מחמת מכותיה שהיא בידי אדם ואי אפשר לה לחיות וא"כ לא מיבעיא אי נימא דכן היא ההלכה א"כ פשוט דדין אסור לשחוט מטעם מסוכנת בידי אדם שכיון שנפלה כאבן דומם הרי הוא עכ"פ בכלל מסוכנת אלא אפילו נימא דחילוק זה אינו מוכרח בדברי הרמב"ם שהרי כשמנה י"ח טריפות וכן בפ"י כשמנה בה"ט שבעים מיני חליים שאוסרים את הבהמה כתב בה"י"ג שאין להוסיף על טריפות אלו והאריכו כבר בזה האחרונים מ"מ בדין מטעם אחר יש לאסור כיון שהחשמל דרכו לשרוף הבהמה וכבר החמיל בו מכת השריפה עד שנפלה לארץ אמרינן סופה למות משריפה זו כמו בצרם או שכבר נשרף המות או שאר אברים הפנימיים ועכ"פ היינו צריכים לבדוקה בכל גופה וכבר קיי"ל דאין אנו בקיאים בנדיקות כאלו.

ובדא שכחז מעכ"מ דאפשר שהבהמה רובצת תחיה רק בכדי להשחמט מועזע החשמל הנה פשוט דזה אינו שהרי לאחר נפילתה לארץ נאים הנכרים ומושכים רגלה וקושרים עליה שלשלת של ברזל ומסככים אותה ואם לא קבלה מכה מהחשמל עד שאצדה כל חושיה וכחה נחלש אז אדרבה היחה מצטטת בהם ומצלת עצמה כשחטרהה שכלחה עליה הרעה אבל פשוט דהחשמל מהממה במת ומאצדת כל כח ההרגשה ואין לה כח והרגש שהמיתו בה ההרגש הזה עד שנעשית כאבן דומם ע"י החשמל.

ודגריא פשוט דאדם שקבל מכת חשמל כזו עד שנעשה מחוסר הכרה ואבד כל החושים ונפל לארץ כאבן דומם הרי הוא בכלל חולה שיש בו סכנה ויציאוהו לביח החולים ויטפלו בו הרופאים ויחטו חמטן (אקסידוען בלע"ז) ומותר לחלל עליו את השבת וכבר ראיחי בעונ"ה בעצמי כשהייחי באוישצין וכן קרה בעונ"ה זה לפני כמה שבועות באחד שעלה לחקן חשמל ואחז בו החשמל ונפל לארץ ובעונ"ה הביאוהו לביה"ח ואחר איזה ימים מת שם ואמרו שמיד שנפל כבר נשרף בו המת ולא היו יכולים להצילו עכ"פ פשוט הוא מאד שבאדם באדם יחזיקוהו בחשמל עד שיבא למצב בלתי הכרה ובלתי הרגשה אז הוא כבר יותר מחולה מסוכן וא"כ בנהמה נמי עכ"פ נעשית מסוכנת ע"י חשמל זו וכ"ש הוא מאלו שחשכס ביו"ד סי' ס'.

ודגריא הגם דנש"ע איפסקא הילכתא דמסוכנת מותרת ואפילו לכתחילה מותר לשחוט כמבואר שם ל"ו וכמ"ש לעיל מ"מ שם ל"ו ע"ב ודף מ"ד ע"ב אמר הנביא אהה ה' אלקים

את גופו ומיהו פשוט דלע"ג דהבהמה אינה יודעת לשמור את גופה אבל מ"מ יש לה הרגשות טבעיות אשר הם שומרים אותה וגם שאמרו חי נושא את עצמו ולכן אפילו הפיליה בלא ידיעתה מפחות מ"ט לא נתרסקו איבריה שהרי אמרו חי נושא את עצמו והפלת בעל חי מגובה שאינו יותר מ"ט שיערו בו חכמים שאין בו כדי לרסק איבריה כיון שהיא בכלל חי נושא את עצמה אבל בהמה כזו שלפנינו שע"י החשמל אבדה הכרתה והוממה עד כדי שלא מרגישה כלום והרי הוא כבשר מת כה"ג אפילו מפילין אותה בפחות מ"ט נמי אפשר שיתרסקו איבריה ועיין שם ל"ד אח התי במטה פטור חף על המטה ובהמה פלוגתא דרבנן ור"ג אי אמרינן בהמה חי נושא את עצמו אבל בכפות מודה ר"ג עיין תוס' שם וז"ל כ"ש בהמה שנטלה ממנו כל טבעי וחשבי החיים והרי היא כאבן דומם שאו הבהמה נופלת בכבדות גדולה ועלולה יותר לריסקו אברים ולשבירת עצמות כה"ג אפשר כ"ע מודו דיש כאן איסור משום ריסקו איברים אפילו פחות מ"ט.

ג מה שסוחרין אותה מהלול דרך מקום מדרון הג"ל ונופלת לארץ ע"י הסחיבה הגם דיש לפלפל בזה לענין נופלת במקום מדרון וכמו שזיין כ"ח לדרכ"ח במחלוקת הפוסקים אבל לפמ"ש שהסברנו לעיל הכ"ג גרע הוא מסתם נפילה דלאחר שהוממה ע"י החשמל ועוד בה נשמחה וכמעט פרהה סוחרין אותה ממקום זה למקום אחר ברגלה האחת ונופלת ממקום גבוה 50 אינטשעם דרך מדרון אפילו מ"מ כה"ג ודאי דיש לחוש לריסקו ואולי אפילו ליניחת נשמה לפעמים סוחרים בהמה לאחר שהוממה ע"י חשמל שהיא כבר מסוכנת שחיותה חלושה ובשלמא בהמה בריאה אפילו סוחרים אותה על רגלה סובלת הרבה זער בזה ואפשר שיצבור או יאל רגלה ויגרום לריסקו ניבין אבל מ"מ הרי הבהמה בריאה היא אבל כה"ג שכבר היא מסוכנת אפשר שע"י הסחיבה והעלאתה למעלה על רגלה תלא נפשה לגמרי קודם השחיטה ועכ"פ ע"י המשכה תפיל ראשה בכח לפי שאין בכחה להחזיק ראשה ולפי שכבר החזקה ע"י החשמל יתקלקל הקרום והמת ועכ"פ ודאי דבהמה מסוכנת כזו יש לחוש יותר.

ו בעתה נבא לענין שחיטה תלוי שחש לה הנה כבר דברו בזה הריבה האחרונים ו"ל אמנם ראה נא בשו"ת אגרות משה לדי"ג הגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א יו"ד ח"ב סי' י"ג שהאר"י הרבה דבר וכתב דבשחיטה תלוי מלמטה למעלה שהבהמה תלויה באויר והואר למעלה והסכין למטה הביא מחלוקת בזה בין רש"י חולין ט"ו דמתיר כשחולין ומביא בסכין והשמ"ח אוסר ולכן כתב שאין להחיר אלא כשקושר הראש שלא יוכבד ובאם לא יקשרו הראש יש להחמיר ע"ש ומיהו דדין לכאורה האופן אחרת שכל הבהמה תלויה והבהמה תלוי על רגלה והראש תלוי למטה ואין לחוש משום שחכיד שהרי הוא שחוט מן הזד אלא שיש לחוש שחפרס עם ראשה קודם שיחטוט

הגוף והשריפה בה וכיון דלא ידעינן עד כמה נשרפה הבהמה וכמה פעל החשמל בקנקול האיברים וא"כ עכ"פ בעי בדיקה לדעת הרמב"ם והגם דלא קי"ל כרמב"ם בזה כמבואר בש"ע מ"מ מדידה שמעינן לדין דהיכא דמסקפינן אי ניקב אי לא ניקב בעינן עכ"פ ליבדק ובדין כיון דלא בקיאינן בבדיקה ממילא נאסרה הבהמה, ואפילו אם יאמרו הרופאים שאפשר לבדוק כל הבהמה כולה ולא ימצאו שום חשש נקיבה בכל הבהמה כולה בראש ולא בבני מעים וכיוצא בו באברים המטריפים מ"מ עכ"פ נריך לבדוק כל בהמה ובהמה דודאי לא מהני בדיקה זו לשאר בהמות ולהחזיק כל שאר בהמות שנגע בהן החשמל שהם מרוב בהמות כשרות דלא אזלינן בחר רובא אלא ברובא דאחי ממילא אבל ברובא דאחי מעלמא לא שייך לומר דאזלינן בחר רובא ולא שייך לומר דאיחזוק דא"ל להחזיק מבהמה זו לזו וכמו שנפלו כמה בהמות ממעלה מעשרה נריכה כל בהמה בדיקה ולא סגי אם נבדוק שלשה מהם הכ"ג וכן אם היו כמה בהמות מסוכנות ונשחוט שלשה ופרכסו לא נאמר דכיון דשלשה פרכסו ודאי כולן כשרות הן ואפילו בלי פירכוס דלא מהני פירכוס בהמה זו לאחרת והכ"ג כן הוא ולא מהני בדיקה אחת לאחרת ועיין ט"ז סוס"י נ"ו וסי' פ"ד ובמג"א א"ח סי' תס"ה סק"ה ו"ל מיהו הט"ז כתב שם בשם רש"י דלא אמרינן כן אלא בחולעים דמיני קא רבי (פי' דנמלא ג' חולעים היו חזקה) אבל בדבר דאחי מעלמא לא ועכ"פ אפילו נחלק בין הדבקים מ"מ פשוט לדדין אינו מועיל כלום בדיקה אחת לשני ו"פ.

ו בעתה נבא עוד לדין נפולה שדן בה מעכ"ת אי יש לחוש לה ומתחלה נראה מה שנופלת תחתיה או על צדה אי הוה בכלל נפולה וגם מה שסוחרין אותה אח"כ מן הלול לארץ אי הוה בכלל נפולה וגם אם הוה בכלל נפולה אי הוה בכלל נפלה מעצמה או בכלל הפיליה אחרים ובטש"ע סי' נ"ח מצינו חילוק בין נפלה מעצמה או הפיליה אחרים ואם ידעה שרוצים להפילה או בעי י"ט אבל בלא ידעה שרוצים להפילה או אפילו ידעה והפיליה בנת אחת אפילו בפחות מ"י חוששין לה ובשו"ת בית שלמה יו"ד סי' מ"ו דייק מלשון הפרישה סי' נ"ח דכל שנחבטה בע"כ והיינו ע"י אחר אסור אפילו בפחות מ"י ולא חילק בין הפילה בכח או לא ובס' תפלה למשה ס"ל לחלק ע"ש בס' נ"ח ובס' שרידי אש סי' ד' האריך לפלפל בדברים ע"ש כי אין רצוני לפלפל בזה שכבר מבואר אבל מה שנלפענ"ד סברא ישרה דאפילו למ"ד דפחות מ"ט אין זה משום ריסקו אברים בכל אופן כל שלא הפיליה בחזק ונימא דבדין לא מקרי הפיליה בחזק מ"מ נראה לפענ"ד דכל הני תנאים לא נאמרו אלא בהמה שהיא בריאה בכל חושיה שדרכה לפי טבעה לשמור על עצמה בכל עת והטביע הקב"ה בכל בעל חי לשמור על חייו והגם דפחות הוא משמירת האדם על חייו ועיין גמ' ב"ק ב' ע"ב אדם דאית ליה מולא כתיב ביה כי יגח בהמה דל"ל מולא כתיב כי יגוף ופרש"י דאית ליה מולא שיש לו דעת לשמור

הקיימים ולזה אם הנכרי מחזיקה אפשר דה"י סגי לה והגם שגם בזה יש אופקים מ"מ בדין כיון שהנהמה כבר מהוממת ואין כח בידה לפרנס עם ראשה כה"ג אפשר דליכא למיחש משום פירכוס וא"כ מהאי טעמא עכ"פ לא הייתי יכול לאסור וכו"ו ראיתי לפלפל בדברי מע"ח.

עש"ק וארא התשל"ח בני"י יצ"א.
מע"כ האי צורב עוסק בחוקי חורב ברקאי בנש"ק אלעזר מנחם מענדל מייזליש שליט"א בן לירי"ג הגאון הגדול מוהר"צ מווייצין זצ"ל.

אמנם לעצם דינא הנה ימחול נא לעיין בספר שרידי אש ח"א שהארץ בדין הימום והביא שם דעת רוב גאוני הדור העבר מאשכנז וליטא והונגאריא וכמעט כולם פה אחד אסרו להמם אח הנהמה בהשמל קודם השחיטה ועיין גם קונטרס הרב ששון וגם בשוועדען אסרו כל זה וגם בשו"ע עכ"פ לפענ"ד הדבר כבר יא' לאיסורא ותמהתי שבנזיל שוחטין באופן כזה ולפענ"ד יעשה כ"ת כל מה שבידו לבטל מעשה שחיטה זו והשומע ישמע ותבא עליו ברכה טוב ועכ"פ הירא לדבר ה' אם ח"ו לא תוכלו לבטל אופן הנ"ל אז תראו לפעול להיראים את דבר ה' שיתנו להם לשחוט כהוגן ולא יכשלו ח"ו באכילת נבילות וטריפות.

אחדשכ"ת. יסלה לי מאד אם לא חיארתי כפי כבודו כי לא ידעתי אכנהו אם הוא רב או תלמיד רק זאת ראיתי שהוא בן להאי גאון וזדיק מוהר"צ זצ"ל שהי' מידידי ולכן למען כבוד אביו זצ"ל פניתי מעט זמן לעיין בדבריו ולהשיב לו עכ"פ בקיצור.

בדבר קושימו בכמה מיני טריפות שמצינו שאיסור הטריפות על שם סופן כגון בסירכת הריאה שפי' החוס' (חולין מ"ו) דהטריפות משום דסופו לינקב ונפתחה הגולגולת כסלע אפילו לא נפסק או ייקב הקרום של מה טריפה משום דסופו לינקב ונפסק וייקב חצר הכבד טריפה משום דסוף הכבד לינקב ועוד כמה טריפות וקשה מאי איכפת לן מה תהא בסופו כיון דבשעת השחיטה הנהמה ח"י ולא גרע ממסוכנת שהשחיטה קודם שמתה כשרה, והרי גם שם סופה להיות מתה.

ויתן ה' חנו בלב מלכים ושרים ובלב יועציו ויוכל לפעול למען קדושת ישראל ויתקבלו דבריו בין אחינו בני ישראל ויזכה להיות ממזכי הרבים מצחה ועד עולם ידי"ג דרשה"ט וש"ח וכל אש"ל בלב ונפש

מנשה הקטן

ולפענ"ד מה שהקשה ממסוכנת אינו רא"י דא"כ תקשה ליה מכל בהמה שסופה למות אבל פשוט דטריפות אינו חלוי במיתה דודאי כל בהמה סופה למות אבל טריפות חלוי במיתה מחמת חולי וכל שחלתה הבהמה בחולי שחמת מחולי זה הרי היא טריפה וא"כ אין רא"י ממסוכנת שהגם שחמת ואפ"ה כשרה אם שוחטה קודם שחמת דהתם המיתה מיחה טבעית היא ולא מחמת חולי ומתה מחמת זקנה ולא מחמת חולי לא מצינו בזה שום טריפות ולא גרע מכל בהמה ח"י שאינה מסוכנת אבל טריפות מחמת חולי כיון דסופה למות מחמת חולי זה הרי היא טריפה ומיהו קושימו קושיא היא כשהיא לעלמה והכי קשיא דכיון דעתה בשעת השחיטה אין לפנינו נקב ושום חולי רק משום שסופו להתפרק או סוף הקרום ליפסק אמאי טריפה אטו אם נתחוב קוץ בבהמה במקום שאם נתקב לחללו הוי טריפה ובשעת נקיבה ישחוט הבהמה קודם שנכנס לחלל הבהמה טריפה, בחמיה, ודאי דכשרה היא והלא נתחב לו קוץ בוושט מצד אחד דכשרה אף דאפשר שסופו לינקב משני צדדים ויעבור הקוץ מעבר לעבר.

בשלהי המכתב אציג כאן מה שנתקשיתי היום בלמדי את התלמידים נבי" פ"ו ביו"ד בחלב מתה כתב בפרישה וכן בגליון מהרש"א שם חמה מ"ש חלב מתה דהו"ל דין נבלה ומ"ש בי"ח נבלה דמוחרת והלא חרוייהו ילפינן דלאו אבמה"ח נינהו מקראי ע"ש ופלא שלא זכר השר עת כתבו מגמ' חולין ק"ט ע"ב תניא כלישנא קמא דרב כחל ששלו בחלבו מותר קיבה שבשלה בחלבה אסור ומה הפרש בין זה לזה זה כנוס במעיו זה אין כנוס במעיו ופרש"י ומשיא מדדי בהמה חלב הוא וכחל אינו כנוס במעיו שלא יא' מדדי בהמה בחייה ולא נאסף אלא מובלע בבשר הוא ולא בא לכלל חלב ומיהו לכתחלה בעי קריעה מדרבנן ע"כ הנה מבואר החילוק בין חלב לבינה דחלב לא מקרי כל זמן שלא יא' מדדי הבהמה בחייה דהחלב לא נאסף בהכחל אלא מובלע הוא בבשר ולכן אם מתה ליכא כאן חלב כלל אלא הכל בשר הוא והו"ל כדם האברים שלא פירש דמקרי בשר קודם שפירש והכ"ן כן הוא ולאחר מיתה שוב לא מועיל להקרא חלב והו"ל נבלה משא"כ בינה דכל שנחלש ונגמר הבינה אפילו הוא בטען העוף בינה גמורה הוא ולכן שפיר מותרת וכו"ע. ידידו הנ"ל

סימן קנב

מה שכמה טריפות אסורין על שם שסופן לינקב מ"ש ממסוכנת שסופה למות ומותרת

א"ל דבזה הנני מן המודיעין דגם דא לאו קושיא חדתא היא וכבר מצאנוה בפרי תאר יו"ד ס' ל"ט שהקשה לשיטת החוס' דיש סירכא בלא נקב אמאי לא מכשרין סירכא שלא כסדרן מטעם ס"ס ספק אם תתפרק ספק לא תתפרק ואת"ל תתפרק לא דלמא תתפרק מן האמנע ואפילו את"ל ספק לא תתפרק לא הוי ספק נאמר ספק תתפרק מן האמנע ספק מן העיקר ואת"ל מן העיקר שמא לא תיעקר מגוף הריאה ואת"ל שתינקב שמא לא תינקב ב' העורות וכו' ועוד לא ראיתי טריפות כה"ג שנטרף כיון דעתיד להתפרק דהא סוף סוף עדיין לא נתפרקו והארץ שם עד שהעלה בסופו להכריח מתוך קושיא זו כשיטת רש"י והראב"ד והרא"ש דס"ל דאין סירכא בלא נקב ושגם הרמב"ם הכי ס"ל ע"ש מה שהארץ וכתב דגם שיטת הרמב"ם כשיטת רש"י דאין סירכא בלא נקב.